

---

*НАУКОВІ
РАКУРСИ*

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені В. Г. КОРОЛЕНКА
Кафедра загального і слов'янського мовознавства та
іноземних мов

НАУКОВІ РАКУРСИ

Збірник наукових праць

Випуск 3

ПОЛТАВА 2021

Ляховська Анастасія, Лисенко Руслан, Філатова Валентина, Ляховський Віталій, Ковальов Олександр, Рябушко Роман МИСТЕЦТВО ЛІКУВАННЯ В ПРАКТИЦІ ЛІКАРЯ _	146
Ляховський Віталій, Немченко Іван, Люлька Олександр, Городова-Андрєєва Тамара, Ляховська Анастасія, Краснов Олег ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ _	153
Ляховська Тетяна, Немченко Іван, Лисенко Руслан, Ляховський Віталій, Городова-Андрєєва Тамара, Сидоренко Архип ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ ГУМАНІЗМУ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ _ _ _ _ _	161
Немченко Іван, Ляховський Віталій, Люлька Олександр, Рябушко Роман, Городова-Андрєєва Тамара, Сидоренко Архип, Баля Геннадій, Уласевич Лариса САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ – ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ _ _ _ _ _	167
Немченко Іван, Ляховський Віталій, Люлька Олександр, Рябушко Роман, Городова-Андрєєва Тамара, Сидоренко Архип, Баля Геннадій, Уласевич Лариса СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ _ _ _ _ _	174

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

Андрієць Марина ВИКОРИСТАННЯ LATEX-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ГРАФІКИ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНОГО ПРОФІЛЮ _ _ _ _ _	179
Білокінь Антоніна КРОКИ ДО ПЕРЕМОГИ _ _ _ _ _	185

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Віталій Ляховський, Іван Немченко,
Олександр Люлька,
Тамара Городова Андрєєва,
Анастасія Ляховська, Олег Краснов
Полтавський державний медичний
університет
м. Полтава, Україна

***Анотація:** Суспільство постійно вимагає підвищення рівня свого здоров'я, працездатності, доступності і високої ефективності медичної допомоги, створення умов для формування фізично і духовно здорових поколінь. Тому, у наш час концептуальними засадами розвитку медичної освіти є усвідомлення її пріоритетності, безперервності і гуманістичної цінності, розвиток нових педагогічних технологій. Застосування сучасних методів підготовки медичних кадрів надає своєрідний динамізм процесу навчання і підвищує його якість на всіх етапах медичної освіти. А загальні закономірності й тенденції медичної освіти, попри окремі негативні елементи її розвитку, створюють передумови формування медичного професіоналізму, такого необхідного для соціально-економічного розвитку сучасного суспільства.*

***Ключові слова:** медична освіта, суспільство, стандарти медичної освіти, безперервна професійна освіта, лікар.*

Основною постаттю системи охорони здоров'я є пацієнт. Усі заходи щодо реформування та проведення змін інфраструктури мають задовольняти його права та інтереси. Їхня суть полягає у створенні умов фінансово-економічної та фізичної доступності для громадян медичної допомоги необхідної якості. Також, розвиток охорони здоров'я значною мірою залежить від стану професійного рівня та якості підготовки медичних, фармацевтичних та сестринських кадрів [4].

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) наголошує на важливості розуміння функції лікаря і медичної сестри в суспільстві, необхідність їхньої безперервної медичної освіти; співпраці між різними категоріями медичних працівників. Розвиток суспільства, науки і практики змушує постійно шукати шляхи підвищення ефективності системи охорони здоров'я та удосконалення її структури. Суспільство вимагає підвищення рівня свого здоров'я, працездатності, доступності й ефективності медичної допомоги, створення умов для формування фізично і духовно здорових поколінь [3].

У наш час концептуальними засадами розвитку медичної освіти є усвідомлення її пріоритетності, безперервності й гуманістичної цінності, розвиток нових педагогічних технологій. Діяльність закладів вищої медичної освіти здійснюється в умовах високих вимог до професіоналізму і компетентності фахівців усіх рівнів. Відповідно до Болонської декларації, наша країна взяла на себе певні зобов'язання щодо реформування вищої школи. Однак, прийдешні зміни не повинні знизити рівень вищої медичної освіти. Як і наука, медична освіта за своєю суттю є міжнародною і має включати все краще, що є на цей момент у світі. Тому нашим завданням є при збереженні історичних традицій вітчизняної системи вищої медичної освіти з використанням багатющого досвіду підготовки медичних кадрів, яка пройшла перевірку часом, включитися в систему єдиного освітнього простору відповідно до загальноєвропейських вимог. Підвищення якості освіти залежить від багатьох причин: наявності висококваліфікованого науково-педагогічного складу, матеріально-технічного та лабораторного забезпечення закладів вищої медичної освіти (ЗВМО), але більшою мірою визначається тим, як викладаються навчальні дисципліни [3]. Удосконалення

вищої медичної освіти дозволить обґрунтовано визначати потребу і пріоритети в підготовці медичних кадрів, розробити нові стандарти для до дипломної і післядипломної освіти та професійного безперервного розвитку медичних працівників.

Нині у світі налічується понад 16 тисяч вищих медичних навчальних закладів, які функціонують на національних рівнях, а їхня діяльність стимулюється провідними міжнародними організаціями, такими як: ВООЗ, Всесвітня федерація медичної освіти, Рада Європи, Міжнародний інститут медичної освіти, Асоціація шкіл громадської охорони здоров'я Європейського регіону, Європейська асоціація медичної освіти та ін. Об'єднання міжнародних і національних зусиль сприяє розвитку світової медичної освіти. Досвід, накопичений у сфері медичної освіти на міжнародному рівні, характеризується різноманіттям національних шкіл, їхньою специфікою і традиціями. У навчальних програмах різних ЗВМО враховується наявність пріоритетних груп захворювань, характерних для різних регіонів світу, принципи первинної і вторинної профілактики і т.д. Однак, попри національні відмінності, превалюють загальні закономірності розвитку медичної освіти. У всіх країнах диференціюються три етапи цього процесу. Перший із них – додипломна освіта, відбувається безпосередньо у ЗВМО, де суворо регламентується теоретична і клінічна підготовка. На другому етапі (післядипломна освіта) відбувається спеціалізація молодих фахівців відповідно до потреб охорони здоров'я. На цьому етапі зі зростанням тривалості життя населення, відбувається збільшення кількості підготовки фахівців у галузі геріатрії, кардіології, онкології, психіатрії, офтальмології та ін. На третьому етапі проходить безперервна професійна медична освіта, базована на

сучасних досягненнях медичної науки і застосуванні передових медичних технологій [4–5].

Останніми роками на міжнародному рівні надають особливого значення розробленню та впровадженню стандартів в рамках кожного етапу освіти. Так, Всесвітня федерація медичної освіти (ВФМО) розробила міжнародні стандарти різних етапів медичної освіти. Їхньою метою були механізми покращання якості медичної освіти у всьому світі за всіма лікарськими спеціальностями. Спершу було розроблено Стандарти базової медичної освіти, на основі яких констатовано, що розроблення всесвітніх стандартів для окремого етапу медичної освіти знижує якість медичної освіти. тому, прийнято рішення, що у стандартах необхідно об'єднати отримані результати навчання на різних етапах медичної освіти та передбачити їхні зміни. Це привело до ідеї про створення стандартів ВФМО, розбитих на два рівні освіти: по-перше, базові стандарти або мінімальні вимоги до додипломної медичної освіти; по-друге, стандарти щодо поліпшення якості післядипломної та безперервної медичної освіти. Прийняті міжнародні стандарти медичної освіти повинні слугувати зразком для міністерств і ЗВМО та призначені для офіційної атестації спеціалістів. Залежностю від досягнень медичної науки, ці стандарти постійно оновлюються. Функції ВФМО дозволяють брати участь у цій роботі різним групам експертів з усіх регіонів світу [4].

При проходженні відповідної атестації за стандартами ВФМО, медичні працівники дістають можливість працювати в різних країнах світу. Однак, Стандарти ВФМО не повинні сприяти збільшенню міграції лікарів та стимулювати «витік мізків» із країн. Вони повинні підтверджувати відповідну якість освіти медичних працівників у будь-якій частині світу, бути гарантією того, що їх знання і вміння є всесвітньо застосовуваними, інтернаціональними. При цьому, документа-

ція всіх рівнів освітніх програм є доступною та зрозумілою.

Особливої уваги заслуговує розвиток безперервної професійної освіти (БПО), яка охоплює період освіти / перепідготовки медичних спеціалістів, що починається після завершення додипломної і післядипломної медичної освіти та триває протягом усього професійного життя лікаря. Безперервна професійна освіта є вкрай необхідною для кожного лікаря і, разом з тим, є передумовою для поліпшення якості охорони здоров'я. Вона значно відрізняється від попередніх двох етапів медичної освіти – додипломної та спеціалізації. У той час, як останні дві супроводжуються певними правилами та нормами, БПО передбачає самоконтроль і заснована на активному самонавчанні кожного спеціаліста. Крім завдання підвищення рівня індивідуальної професійної освіти, ґрунтованої на здобутках медико-біологічної освіти, цілями БПО є також збереження і розвиток знань, навичок та вмінь кожного лікаря, які необхідні в роботі в умовах мінливих запитів пацієнтів [1; 7]. Для проведення належної практики протягом усього професійного життя лікарям необхідно відповідати сучасному рівню, шляхом безперервної освіти у певній сфері.

Для високоякісного забезпечення пацієнтів зміст БПО має бути скерований на посилення ролі лікаря і вдосконалення його компетенції (клінічних навичок і теоретичних знань). Тому, медичним працівникам доводиться постійно зустрічатися з новими етичними вимогами і факторами соціально-економічного розвитку, що вимагає від кожного лікаря прийняття нових ролей. Мотивування до проходження БПО для кожного лікаря зумовлене трьома основними факторами:

1) професійним прагненням до забезпечення оптимальної турботи про кожного пацієнта;

2) зобов'язанням ураховувати вимоги роботодавців і суспільства;

3) необхідністю плекати в собі почуття задоволення, що отримується від роботи.

Стимулом для навчання протягом усього життя є критерій для відбору студентів, які вступають до закладів вищої медичної освіти та навчаються на всіх її етапах. Стандарт базової медичної освіти було перекладено на понад 10 іноземних мов. Документ апробовано у більшості ЗВМО і він уже впливає на національні та регіональні системи щодо міжнародного визнання та акредитації таких навчальних закладів [1].

Прогрес підготовки медичних кадрів у нашій країні орієнтований на відповідні потреби охорони здоров'я. Робляться спроби максимального наближення освіти до медичної практики. У цьому ж напрямку широко використовуються такі методи викладання, як модульне навчання, застосування комп'ютерної та аудіовізуальної технологій та ін. Застосування сучасних методів підготовки медичних кадрів надає своєрідний динамізм процесу навчання і підвищує його якість на всіх етапах медичної освіти. Тенденція «індустріалізації» охорони здоров'я зумовила необхідність підготовки менеджерів для цієї галузі, створення на базі лікувальних закладів некомерційних підприємств, які очолюють директори, переважно, з економічною освітою чи освітою менеджера [2]. При цьому, наявні та укладаються різноманітні ефективні навчальні програми підготовки менеджерів. Висококваліфіковані менеджери вважають: щоб успішно керувати, потрібно бути професіоналом і вміти розв'язувати конкретні проблеми, спираючись на підтримку підлеглих [6].

Пильна увага на міжнародному рівні приділяється й такій проблемі, як міграція медичного персоналу в розвинені країни. Цей негативний процес характерний не тільки для сфери охорони здоров'я, адже від нього потерпають й

інші галузі народного господарства. Профілактика міграції надзвичайно проблемна, позаяк породжена економічною нерівністю країн протягом тривалого часу, вочевидь, такі процеси триватимуть протягом десятиліть.

Аналіз розвитку світової медичної освіти вказує на присутнє зміцнення міжнародного співробітництва в цій галузі. Простежено конвергенцію стандартів безперервного процесу освіти, тобто відбувається глобалізація медичної освіти, що сприяє просуванню якісних показників підготовки фахівців, а, отже, й охорони здоров'я. Останніми роками помітна тенденція приватизації в галузі медичної освіти та охорони здоров'я. Комерціалізація цих сфер, які є основою так званих «реформ» у галузі освіти та охорони здоров'я, призводить до соціально-економічної нерівності членів суспільства. По суті, ці реформи створюють сприятливі умови для незначної привілейованої частини суспільства та мінімізують можливості більшості. Необхідно наголосити, що зазначені обставини зі зрозумілих причин призводять до зниження професійного рівня фахівців, а, відтак і якості медичної допомоги [2–3]. Разом з тим загальновідомо: висококомпетентний фахівець забезпечує потреби населення в якісній медичній допомозі.

Отже, загальні закономірності й тенденції медичної освіти у світі, попри окремі негативні елементи її розвитку, створюють передумови формування медичного професіоналізму, такого необхідного для сталого соціально-економічного розвитку сучасного суспільства.

Література

1. Вартанян Ф. Развитие медицинскго образования на современном этапе. *Аккредитация в образовании*. 2009. URL: https://akvobr.ru/razvitie_medicinskogo_obrazovanija_na_sovremennom_etape.htm.
2. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми “Здоров'я–2020: український вимір”». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=3748&skl=8

3. Корнійчук О. П. Трансформація системи охорони здоров'я України: стан та перспективи. *Український медичний часопис*. 2013. № 4(96). С. 20–26.
4. Парахонский А. П. Медицинское образование сегодня и пути его усовершенствования. *Успехи современного природоустройства*. 2008. № 9. С. 60-61.
5. Проект ЄС: Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні. – 2009.
6. Проект рекомендацій парламентських слухань на тему: Сучасний стан, шляхи та перспективи реформи у сфері охорони здоров'я. URL: <https://www.apte-ka.ua/article/235648>
7. Медицинское образование сегодня и пути его совершенствования URL: <http://www.natural-sciences.ru/ru/article/view?id=10573>.

Summary Society is constantly demanding to improve the level of its members' health, efficiency, availability and high efficiency of medical care, creating conditions for the formation of physically and spiritually healthy generations. Therefore, nowadays the conceptual foundations of the development of medical education are the awareness of its priority, continuity and humanistic value, the development of new pedagogical technologies. The use of modern methods of medical training provides a kind of dynamism in the learning process and improves its quality at all stages of medical education. And the general patterns and trends of medical education, despite some negative elements of its development, create the preconditions for the formation of medical professionalism, so necessary for the socio-economic development of modern society.

Key words: medical education, society, standards of medical education, continuing professional education, doctor.
